

İŞ KAZALARI

Dr. H. Ergin DÜLGER*
Dr. Mehmet BOSTANCI **
Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK***

ÖZET:

Elazığ'da 1990-1992 yılları arasında 65 kişinin iş kazası sonucu yaralandığı, olguların tamamının erkek, yaş ortalamasının da 30.4 olduğu tespit edilmiştir. On dokuz olguda (%29.2) amputasyon meydana geldiği, bunların % 63.2'sinin el parmaklarında, % 15.8'inin ön kolda olduğu saptanmıştır. Mutad iştigale mani teşkil etme süresi toplam 1298 gün olup, olguların hastahanelere göre dağılımında; Sosyal Sigortalar Kurumu Hastahanesi'nin en büyük orana (% 52.3) sahip olduğu görülmüştür.

GİRİŞ

Kaza; elde olmayan sebepler veya önceden tahmin edilmeyen gelişmeler yada küçük ihmaller sonucu ortaya çıkan olaylar olup, insan yaşamının birçok alanında kendini göstermektedir. Bu tanımlamaya uygun olarak, bir olayın iş kazası olması için de, kazanın o iş yapılırken meydana gelmesi gerekmektedir(1). Günümüzde, çalışan kişilerin sağlığını tehdit eden bir çok iş kazası ve meslek hastalığı ortaya çıkmakta, çağımızda hızla gelişen sanayileşme sonucunda bu olaylarda artışlar olmaktadır (1,2,3,4,5). Böylece; dünyada her yıl çok sayıda iş kazası sonucu ölümler, sakat kalmalar veya meslek hastalıkları oluşmaktadır (2,6,7). Ayrıca; maluliyete sebep olan travmalar arasında iş kazalarının ikinci sırada geldiği (8), 1990 yılında yurdumuzda 35 kişinin sınai cinsteki kazalarda öldüğü (9), belirtilmektedir. Böylece iş kazaları; çalışma hayatının giderilmesi gereken önemli bir sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.(10).

MATERYAL VE METOD

Çalışma; 1990, 1991, 1992 yılları arasında, iş kazası sonucu yaralanmış kişilerin Elazığ il merkezi adli rapor vermeye yetkili; Devlet Hastanesi, Fırat Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastahanesi (Araştırma), Sosyal Sigortalar

* Fırat Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Yard. Doç.Dr.

** Fırat Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Yard. Doç.Dr.

*** Atatürk Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Arş. Gör. Dr.

Kurumu (SSK) Hastahanesi ve Asker Hastahanesi gibi tüm kamu hastahanelerine gerekli tedavilerinin ve adli rapor verilmesi için adli kanallarla gönderilen kişilerin bu raporlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile yapılmıştır.

BULGULAR

Olguların tamamı (65) erkek, yaş aralığı 11-64, yaş ortalaması 30.4'tür. on dokuz olguda (%29.2) amputasyon meydana gelmiş, bunların 12'si (%63.2) el parmaklarında, 3'ü ön kolda (% 15.8), 4'ünde (%21.0) ayak veya ayak parmaklarında lokalize olduğu, olguların 44'ünde (%6.2) hayati tehlikeye maruz kalacak şekilde yaralandığı, 3 olguya da "uzuv tatili" tanısı konulduğu tespit edilmiştir.

Tüm olguların mutad iştigale mani tespit etme süresi toplam 1298 (Ortalama 20) gündür. Yıllara dağılımında ise; 17 olgunun (% 26.1) 1990'da, 25 olgunun (% 38.5) 1991'de, 23 olgununda (% 35.4) 1992'de olduğu saptanmıştır.

Hastahanelere göre dağılımında ise; 34 olguya (% 52.3) SSK, 17 olguya (% 26.2) Devlet, 13 olguya (% 20.0) Araştırma, 1 olguya da (% 1.5) Asker, Hastahanesin'nce adli rapor verildiği gözlenmiştir.

TARTIŞMA

İş kazalarının genç ve tecrübesizler ile reflekslerini yitiren yaşlılarda daha çok görüldüğü belirtilse de (3,5), bu çalışmada yoğunluğun daha çok orta yaş nüfusta (Yaş ortalaması; 30.4) olduğu görülmüştür. Ülkenin motor gücü çalışan nüfus olduğundan (3), bu dinamik nüfusun iş kazaları gibi öncelenebilecek olaylardan korunmasına özellikle dikkat edilmelidir.

SSK istatistiklerine göre; 1990 yılında ülkemizde 157.859 iş kazası ve meslek hastalığı sonucu 1565 işçimiz hayatını kaybetmiş, 3224 işçimiz çalışamayacak derecede sakatlanmış, 2.642.615 iş günü kaybedilmiştir (7). Her yıl İngiltere'de iş kazalarından her yıl ortalama 100 kişinin hayatını kaybettiği, 500.000 kadarının da çeşitli çeşitli iş kazası yaralanmalarına maruz kaldığı bilinmektedir (3). Ölüm olmadan sadece yaralanma ile sonuçlanan iş kazalarında bile milyonlarca saat iş gücü kaybı meydana gelmektedir (2). Olgular otopsi materyali olmadığından, iş kazası sonucu meydana gelen yaralanma ve ölüm kıyaslaması çalışmasının, ayrıca yapılması gerekmektedir. Ancak olgular içinde ciddi biçimde yaralananların 4'ünün (%6.2) hayati tehlikeye maruz kaldığı, 19'unda amputasyon olduğu, bunların da 3'üne uzuv tatili tanısı konulduğu tespit edilmiştir.

Olgulara toplam 1298 gün mutad iştigalinden kalma günü tayin edilmiştir. Bunların iş başı yapma günleri (tedavi süreleri) genellikle daha da uzun olacağı göz önünde bulundulursa, meydana gelen iş gücü kaybının oldukça yüksek olduğu ortaya çıkacaktır. Üstelik son yıllarda bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile sanayileşmenin hızlandığı ve buna bağlı olarak da iş kazalarında artışlar gözlenmektedir. (3) Elazığ her ne kadar bir sanayi kenti olarak düşünülme de; ilimizde de iş kazaları oluşmakta ve çalışan insanlar için tehdit oluşturmaktadır.

Üç yıl içinde olgu sayısında % 135,3 oranında bir artış tespit edilmiştir. Sanayinin yoğunlaştığı yerlerde çalışan nüfusun fazla olması sebebiyle iş kazası sayılarında da daha yüksek olacağı bilindiğinden (3), ülke genelinde bu problemin ortaya çıkarılıp, çözümlenmesi için benzeri çalışmaların böyle yerlerde de yapılıp, sonuçlarının kıyaslanması gerekmektedir.

Endüstriyel toplumun doğuşu, endüstri ile ilgili sorunların da emniyetle çözümlenmesini gündeme getirmiştir (11) Ayrıca, günümüzde, yeni teknolojilerin ortaya çıkardığı zararların en aza indirilmesi amaçlanmaktadır(12). Dolayısıyla öncelikle iş kazaların önlenmesine çalışılarak bir takım önlemlerin alınması görülmekte, önlemler arasında da; Uygun kayıt sistemleri kullanılması (1), görsel ağırlıklı ve kazayı elimine edecek davranışları bilinç altına yerleştirecek eğitim programlarının uygulanması (2,6,7,12) ve çalışanlara emniyetli hareket etme alışkanlığı kazandırılması (6) sayılmaktadır.

İnsanlar çoğunlukla iş yaparken ellerini kullanmaktadırlar. Bunun sonucu olarak da, en çok iş travmalarına maruz kalan vücut bölgesi üst ekstremitedir. Buna uygun olarak bu çalışmada da, en çok el ve ön kolun yaralandığı saptamıştır. Olguların 19'unda (% 29.2) amputasyon oluşmuştur. Ayrıca 3 uzuv tatili olgusunun 2 tanesinin yaralanması üst ekstremitedir. Amputasyon olguların % 63.2'si el parmaklarında, %15.8'ide ön koldadır. Benzer şekilde; el yaralanmalarının önemli bir bölümü iş kazasıyla beraber evde oluşan kazaların oluşturduğu (4), endüstriyel kazalar sonucu radius distal uç kırıklarının sıklıkla görüldüğü ve bunun meydana getirdiği geçici sakatlıklar sonucu iş gücünde kayıpların meydana getirdiği (13) bildirmektedir.

Beklenildiği gibi, sigortalı olarak çalışan kişiler iş kazası geçirdiklerinde doğal olarak ilk defa ildeki SSK Hastanesi'ne Bunun sonucu olarak da SSK, en çok (% 52.3) iş kazası kabul eden ve bunların adli raporunu tanzim eden bir tedavi kurumu olarak karşımıza çıkmaktadır.

SUMMARY

ACIDENT AT WORK

During 1990-1992, 65 cases have been seen by accidents at work in Elazığ. All of These cases were man, the average age was 30.4. Amputation was seen in nineteen cases; such that 63.2 % with hand fingers and 15.8 % with forearm. The duration for inability of daily physical requirements was 1298 days as a total. In the distribution of all these cases for hospitals, Social Security Organization Hospital (SSK) has taken the highest percentage (52.5%).

KAYNAKLAR

- 1- Fişek G, Piyal B: İşçi Sağlığı kılavuzu.Türk Tabipler Birliği Yayını
- 2.Baskı, Ankara Mayıs 1989.

2- Yıldırım A: Tozlu ve Tehlikeli İşlerde Ortaya Çıkabilecek İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının önlenmesi. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Bülteni. 16: 2, 1991.

3- Haluk Orhun; İş Hekimliği Ders Notlar Türk Tabipler Birliği Yayını, 1.Baskı, Ankara, Ekim 1989.

4- Salamon A, Kazar G: Epidemiyoloji of Hand injuries in Vas County Based on Survey. Magy Traumatol Ortop Kezseb Plasztikal Seb 36: 297-300, 1993.

5- Salminen S: The Specific Accident Factor of Older Employees. Accid Anal Prev 25: 99-102 1993

6- Özdirim M: Kazaları Doğuran Nedenler. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Bülteni. 13: 5-7 1991.

7- Bumin M.A: İş Kazalarında Eğitimin Yeri. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Bülteni. 14: 5, 1991.

8- Umut S., Okudan M: Adli Tıpta Maluliyet Olgularının Özellikleri. 7. Ulusal Adli Tıp Günleri, Antalya, Poster Sunulan kitabı s. 47- 50.1993

9- Ölüm İstatistikleri. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayını, Ankara, 1990

10- Tengilimoğlu D: İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarının Önlenmesinde İş Sağlığı ve İş Güvenliği Enstitülünün Yeri ve Önemi, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Bülteni. 12: 2, 1991.

11- Dwyer T: Industrial Safety Professionals: A comparative Analysis From World War I Until The 1980 s. Int. J. Health Serv 1992

12- Hild CM: Occupational Safety and Health training in Alaska. Arctic Med Res 51: 82-86. 1992

13- Ebert B, Muller Jc: Epionyms of Distal Radius Fractures Versicherung smedizin. 45: 159-162 1993

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AİDS HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Scher ERGÜNEY x
Sevgi ÖZBEKx

ÖZET:

Atatürk Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin AIDS konusundaki görüşlerini saptamak amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda, öğrencilerin %50 den fazlasının AIDS konusunda genel bilgilere sahip olduğu, ancak AIDS'in bulaşma ve korunma yollarına ilişkin bilgilerinin yetersiz olduğu saptanmış, sonuçlar doğrultusunda uygun öneriler getirilmiştir.

GİRİŞ

İlk olgunun bildirildiği 1981 yılından beri giderek tüm dünyaya yayılmakta olan AIDS (Kazanılmış Bağışıklık Yetersizliği Sendromu), ölümcül olması ve bulaşıcılığı nedeniyle tıp ve tıp dışı toplumun ilgisini çeken viral bir hastalıktır (2,13).

AİDS olgularında 1981'den beri hızlı bir artış vardır. Haziran 1981 ile Kasım 1985 arasındaki 54 aylık dönemde 15.000 olgu bildirilmiştir. Oysa Kasım 1987-Mayıs 1988 arasındaki sadece 6 aylık dönemde bildirilenlerin sayısı 15.000 dir (13).

Dünya sağlık örgütü (WHO), 1993 yılının ortalarında dünyada 14 milyon HIV (Human ImmunoDeficiency Virus=İnsan İmmun Yetmezlik Virüsü) enfeksiyonlu kişi olduğunu, bunların bir milyonunun çocuk olduğunu, AIDS'li hasta sayısının ise 2,5 milyon olduğunu tahmin etmektedir. 2000 yılında 40-110 milyon kişinin HIV enfeksiyonlu olacağı, 8 milyondan fazla insanın AIDS'ten öleceği bildirilmektedir (4).

Türkiye'de de AIDS'in yayıldığı bir gerçektir. Başta büyük şehirler ve sahil şehirleri olmak üzere güvensiz cinsel ilişki nedeni ile bulaşmanın çok fazla olduğu söylenebilir. Sağlık Bakanlığının 1993 Eylül sonu verilerine göre toplam hasta sayısı 110'a ulaşmış ve hastalarında 46'sı ölmüştür. Ancak bu sayının gerçek sayıdan az olduğu düşünülmektedir (4).

x: Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu İç Hastalıkları Hemşireliği